

Robert James
Waller

Madisonské mosty ~~~~~

Ljndeni

Madisonské mosty

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Robert James Waller
Madisonské mosty – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Madisonské mosty

Robert James Waller

Madisonské mosty

Ljndeni

Túlavým tvorom.

Začiatok

Niektoré piesne vzlietajú z modrookej trávy, z prachu tisícok poľných ciest. Táto patrí medzi ne. V podvečer jesenného dňa roku 1989 sedím pri stole, hľadím na žmurkajúci kurzor počítača a vtom zazvoní telefón.

Volá istý Michael Johnson, pôvodom Iowčan. Teraz býva na Floride. Známy z Iowy mu poslal jednu z mojich kníh. Michael Johnson si ju prečítal, prečítala si ju aj jeho sestra Carolyn a obaja poznajú príbeh, ktorý by ma vraj mohol zaujímať. Michael Johnson o ňom hovorí vyhýbavo, nechce povedať nič bližšie, vraví iba toľko, že sú s Carolyn ochotní pricestovať do Iowy a pozhovárať sa so mnou o ňom.

K takýmto návrhom bývam skeptický, ale napriek tomu chcú túto ďalekú cestu podniknúť – a to vo mne vzbudzuje zvedavosť. Pristanem teda, že na budúci týždeň sa stretneme v Des Moines. Zozna-

mujeme sa v hoteli Holiday Inn pri letisku, rozparky sa postupne vytrácajú, obaja sedia oproti mne, vonku sa zvečerieva, zľahka sneží.

Zaviažu si ma sľubom – ak príbeh nenapíšem, súhlasím, že nikdy nikde neprezradím, k čomu došlo v iowskom okrese Madison roku 1965, a nezverejním ani udalosti, ktoré s tým súviseli v nasledujúcich dvadsiatich štyroch rokoch. Dobré. Znie to logicky. Napokon, je to ich príbeh, nie môj.

A tak počúvam. Počúvam sústredene a kladiem sústredené otázky. A oni rozprávajú. Rozprávajú a rozprávajú. Carolyn podchvíľou zaplače, jej brat Michael plač premáha. Ukazujú mi dokumenty, výstrižky z časopisov a denníky, ktoré si písala ich matka Francesca.

Prinesú nám do izby jedlo. A potom si viac ráz objednávame kávu. Rozprávajú a mne sa začínajú zjavovať predstavy. Najprv musia byť predstavy, slová prídu potom. Postupne ich počujem, začínam ich vidieť na stránkach. Je čosi po polnoci, keď súhlasím, že príbeh napíšem – alebo sa o to aspoň pokúsím.

Michael a Carolyn sa ťažko odhodlávajú k rozhodnutiu, že ho zverejnia. Okolnosti sú chúlостivé, týkajú sa ich matky a okrajovo aj otca. Obaja vedia, že keď s tým vyjdú na svetlo, môže to vyvolať lacné klebety a poškrvniť spomienky, ktoré má okolie na Richarda a Francescu Johnsonovcov.

No jednako obaja mali pocit, že vo svete, kde je osobná zaangažovanosť vo všetkých formách otraseaná a láska sa stala vecou dennej potreby, tento pozoruhodný príbeh treba vyrozprávať. Uveril som a dnes verím ešte nezvratnejšie, že usudzovali správne.

Počas oboznamovania sa s faktmi a písania som Michaela a Carolyn požiadal o ďalšie tri stretnutia. Zakaždým – bez reptania – pricestovali do Iowy. Tak veľmi im ležalo na srdci, aby som príbeh vyrozprával verne. Niekedy sme sa iba zhovárali a inokedy sme pomaly jazdili po cestách okresu Madison a oni mi ukazovali miesta, ktoré v príbehu zohrávajú významnú úlohu.

Popri Michaelovej a Carolyninej pomoci som pri písaní vychádzal z denníkov Francescy Johnsonovej, z prieskumu, ktorý som podnikol na severozápade USA, najmä v Seattli a v Bellinghame, a nenápadne v okrese Madison, z informácií získaných z fotografických esejí Roberta Kincaida, poradili mi aj redaktori z viacerých časopisov, mnohé podrobnosti som sa dozvedel od výrobcov filmov a fotografických potrieb a v starobinci v ohijskom Barnesville som sa obširne pohováral s niekoľkými milými starými ľuďmi, ktorí si pamätali Kincaida z chlapčenských rokov.

Navzdory môjmu úsiliu zistiť čo najviac však isté medzery ostali. V týchto prípadoch som pridal trochu

fantázie, ale iba vtedy, ak som ju mohol odôvodnene oprieť o dôverné poznanie Francescy Johnsonovej a Roberta Kincaida, nadobudnuté prieskumom. Som presvedčený, že som sa maximálne priblížil tomu, čo sa naozaj odohralo.

Jednu z veľkých medzier tvoria podrobnosti cesty, ktorú podnikol Robert Kincaid po severe Spojených štátov. Je isté, že ju absolvoval. Svedčí o tom viaceré fotografie, ktoré boli neskôr uverejnené, stručná zmienka v denníkoch Francescy Johnsonovej a Kincaidove rukopisné poznámky, ktoré nechal istému redaktorovi. Na základe týchto prameňov som zrekonštruoval cestu, ktorou prešiel v auguste 1965 z Bellinghamu do okresu Madison. Keď som sa potom v závere vlastných ciest blížil autom k okresu Madison, mal som pocit, že sám som sa stal v mnohých smeroch Robertom Kincaidom.

Tak či onak, najnáročnejšou časťou môjho prieskumu i písania bolo zachytiť Kincaidovu podstatu. Je to ťažko postihnuteľná postava. V istých chvíľach sa Kincaid zdá celkom obyčajný a vzápätí zasa nadpozemský, ba až prízračný. V práci bol suverénny profesionál. Sám seba však videl ako zvláštny druh zvera, ktorý pôsobí v dnešnom čoraz organizovanejšom svete dosť archaicky. Raz vravel o *nemilosrdnom kvílení času* vo svojej hlave a Francesca Johnsonová o ňom povedala, že žije v *podivných, strašidelných*

končinách hlboko v minulosti pri prvopočiatoch Darwinových druhov.

Nezodpovedané ostávajú aj ďalšie dve zaujímavé otázky. Po prvé, nezistili sme, čo sa stalo s Kincaidovým fotoarchívom. Pri charaktere jeho práce museli existovať tisícky a možno desaťtisícky fotografií. Tie sa nenašli. Usúdili sme – a zhodovalo sa to s jeho vlastným nazeraním na seba a na svoje miesto vo svete –, že ich pred smrťou zničil.

Druhá otázka sa týka jeho života v rozmedzí rokov 1975 až 1982. Ostali o ňom kusé informácie. Vieme, že sa zopár rokov skromne živil ako portrétny fotografista v Seattli a naďalej fotografoval oblasť Pugetovho zálivu. Nič viac nemáme. Jediným zaujímavým faktom je, že na všetkých listoch od správy sociálneho zabezpečenia a od vojenskej správy je jeho rukou poznámka *vrátiť odosielateľovi*, čo sa aj stalo.

Príprava a písanie tejto knihy zmenili moje nazeranie na svet, pretvorili mi myslenie a predovšetkým nahľadali môj cynizmus, pokiaľ ide o to, čo je možné v aréne ľudských vzťahov. Vďaka tomu, že som spoznal Francescu Johnsonovú a Roberta Kincaida, zistil som, že hranice týchto vzťahov možno posunúť ďalej, než som predtým pripúšťal. Možno aj čitateľ dospeje k rovnakému záveru.

To však nebude ľahké. V dnešnom čoraz drsnejšom svete všetci žijeme so schrastavenou kôrou na

vlastnom jemnocite. Nie som si istý, kde sa končí veľká vášeň a začína sa sladkastá sentimentalita. Náš sklon robiť si posmešky z prvej možnosti a nálepkovať rýdze a hlboké city ako ufňukanosť nám sťažuje vstup do ríše jemnosti – a ten je potrebný na pochopenie príbehu Francescy Johnsonovej a Roberta Kincaida. Viem, že i ja som musel tento sklon prekonať, kým som sa pustil do písania.

Ak však pristúpite k príbehu, ktorý nasleduje, s dobrovoľne pozastavenou nedôverou – ako to vyjadril Coleridge –, som presvedčený, že zažijete, čo som zažil ja. V ľahostajných priestoroch svojho srdca azda nájdete miesto – ako Francesca Johnsonová –, kde sa možno znova roztancovať.

Leto 1991

Robert Kincaid

Robert Kincaid zamkol ráno ôsmeho augusta 1965 svoj malý dvojizbový byt na treťom poschodí rozľahlého obytného domu v Bellinghame v štáte Washington. Dolu dreveným schodištom zniesol kufor a batoh plný fotografických potrieb a cez chodbu a zadný vchod vyšiel na parkovisko vyhradené pre nájomníkov, kde stál jeho starý malý nákladný chevrolet.

Ďalší batoh, stredne veľká autochladnička, dva statívy, kartóny cameliek, termoska a vrecko s ovocím boli už dnu. Na korbe ležalo gitarové puzdro. Kincaid uložil batoh na sedadlo a chladničku so statívami položil na podlahu. Potom vyliezol na korbu a zaklinil gitarové puzdro a kufor do rohu, zaprel ich ležiacou rezervnou pneumatikou a obe batožiny k nej ešte priviazal šnúrou na bielizeň. Pod ojazdenú rezervu strčil čiernu nepremokavú plachtu.

Sadol si za volant, zapálil si camelku a v myslí si skontroloval, či má všetko, čo potrebuje – dve-sto zvitkov rozličných filmov, zväčša vysokocitlivého kodachromu, statívy, chladničku, tri fotoaparáty a päť objektívov, džínsy a dlhé kaki nohavice, košeľe, obnosenú fotovestú. To by sedelo. Ak na niečo zabudol, môže si to kúpiť cestou.

Na sebe mal vyblednuté levisky, dosť používané kanady, kaki košeľu, oranžové traky. Na širokom koženom opasku mu v puzdre visel veľký patentný nôž.

Pozrel na hodinky – osem sedemnásť. Auto naskočilo na druhý raz, cúvol, zaradil rýchlosť a v slnku zastretom jemným oparom sa pomaly pohol uličkou. Prešiel celým Bellinghamom, po jedenástke sa pustil niekoľko kilometrov rovno na juh súdežne s Pugetovým zálivom a potom sa cesta odkláňala trocha na východ, kde sa stretávala so štátnou cestou číslo 20.

Tam zamieril rovno proti slnku a začala sa dlhá kľukatá jazda Kaskádovým pohorím. Mal tento kraj rád a voľne si vydýchol. Tu a tam sa zastavil a urobil si poznámky o zaujímavých možnostiach na budúce výpravy alebo si nafotografoval *spomienkové zábery*, ako to nazýval. Tieto narýchlo urobené fotografie mu mali pripomenúť miesta, kam by sa raz v budúcnosti azda mohol vybrať a venovať

sa im serióznejšie. Podvečer zamieril v Spokane po štátnej číslo 2 na sever. Tá ho privedie severom až do minnesotského Duluthu, ktorý leží na polceste Amerikou.

Po tisíci raz v živote zatúžil, aby mal na takéto cesty psa, možno zlatého retrievera, ktorý by mu robil spoločnosť aj doma. Býval však často preč, zväčša v zámorí, a pes by tým trpel. No aj tak o tom rozmýšľal. O niekoľko rokov bude pristarý na náročnú prácu v teréne. „Potom si psa možno obstarám,“ povedal ihličnatej zeleni bežiacej popri okne auta.

Pri jazdách, ako bola táto, sa vždy dostával do bilančnej nálady. Pes do nej patril. Robert Kincaid asi nemohol byť osamelejší – súrodencov nemal, obaja rodičia boli mŕtvi, o blízkych priateľoch nemohla byť reč a príbuzných mal iba vzdialených – a aj tí stratili kontakt s ním a on s nimi.

Vedel, ako sa volá človek, ktorému patrí v Bellinghame na rohu tržnica, a ako sa volá majiteľ obchodu, kde si kupuje fotografické potreby. Udržoval aj úradné, profesionálne vzťahy s niekoľkými redaktormi v časopisoch. Inak poznal sotvakoho a sotvakto poznal jeho. Obyčajným ľuďom sa ťažko udržiava priateľstvo s Cigánmi a on bol čosi ako Cigán.

Pomyslel si na Marian. Odišla od neho pred deviatimi rokmi po päťročnom manželstve. On má

teraz päťdesiatdva rokov, takže jej ťahá na štyridsiatku. Snívala, že sa stane hudobníčkou, folkovou speváčkou. Poznala všetky Weaverove piesne a slušne ich spievala v seattleských kaviarňach. Keď bol za starých čias doma, vozieval ju na vystúpenia a sedával v publiku.

Jeho dlhé cesty – niekedy trvali dva až tri mesiace – boli na manželstvo priveľa. Vedel o tom. Ona zasa vedela, čím sa zapodieva, keď sa brali. Obaja mali hmlistý pocit, že to dajako zvládnu. Nezvládli. Keď sa raz vrátil z fotografovania na Islande, bola preč. Na lístku bolo napísané: *Robert, nepodarilo sa. Nechávam Ti gitaru. Občas sa ozvi.*

Neozval sa. Ani ona. Keď o rok prišli rozvodové papiere, podpísal ich a na druhý deň odletel do Austrálie. Nechcela od neho nič, iba voľnosť.

Neskoro večer dorazil do Montany a v Kalispelle sa zastavil na noc. Motel Cozy Inn sa zdal lacný a aj bol. Odniesol si veci do izby s dvoma stolovými lampami. Jedna mala vypálenú žiarovku. Ležal na posteli, popíjajúc pivo čítal *Zelené pahorky africké* a v povetrí cítil kalispellské papierne. Ráno si štyridsať minút zabehal, urobil päťdesiat zhybov a na záver si zacvičil s fotoaparátmi, ktoré mu poslúžili ako činky.

Prešiel cez montanské vrchy do Severnej Dakoty a jej striedmy rovinatý kraj ho fascinoval rovnako

ako hory alebo more. Bola v ňom akási asketická krása. Niekoľko ráz zastavil, rozložil statív a urobil zopár čiernobielych záberov starých farmárskych stavieb. Tento kraj sa prihováral jeho minimalistickým sklonom. Indiánske rezervácie tu boli skľučujúce, aj keď všetci poznajú príčiny a ignorujú ich. Tak či onak, takéto usadlosti nevyzerajú o nič lepšie ani na severozápade Washingtonu, ani inde, kde ich videl.

Ráno štrnásteho augusta odbočil dve hodiny cesty pred Duluthom po okresnej ceste prudko na severovýchod do Hibbingu k železnorudným baniam. V povetrí sa vznášal červený prach, všade boli veľkánске stroje a špeciálne skonštruované vlaky na dopravu rudy do prístavného mestečka Two Harbors na Hornom jazere. Popoludní si prezrel Hibbing, ale nebol podľa jeho chuti, aj keď odtiaľ pochádzal Bob Zimmerman-Dylan.

Z Dylanových piesní mu niečo hovorila iba jediná – *Dievča zo severu*. Vedel ju zahrať a zaspievať, a keď opúšťal tieto končiny s obrovitými červenými jamami, pohmkával si jej slová. Marian mu ukázala niekoľko akordov a predviedla základný spôsob gitarového sprievodu. „Nechala mi viac ako ja jej,“ povedal raz pripitému riečnemu lodivodovi v krčme s názvom McElroy kdesi v povodí Amazonky. A bola to pravda.

Národný les Horné jazero bol pekný, naozaj pekný. Kraj ako stvorený pre cestovateľov. Zamladi túžil, aby sa časy starých cestovateľov ešte neskončili a mohol sa stať jedným z nich. Cesta viedla lúkami, videl tri losy, červenú líšku a mnoho jeleňov. Zastavil pri jazierku a vyfotografoval odraz zvláštne tvarovaného konára na hladine. Keď skončil, sadol si na stúpačku auta, popíjal kávu, fajčil a počúval vietor v brezách.

„Dobre by bolo niekoho mať... ženu,“ dumal polohlasom, pozorujúc, ako sa dym z cigarety rozplýva nad jazierkom. „Keď človek starne, začína takto rozmýšľať.“ No býva dlho preč a pre toho, kto by ostal doma, by to bolo ťažké. O tom sa už presvedčil.

Keď bol doma v Bellinghame, občas sa stretal s umeleckou riaditeľkou seattleskej reklamnej agentúry. Zoznámili sa, keď pracoval pre jej firmu. Mala štyridsaťdva rokov, bola bystrá a milá, ale neľúbil ju a nikdy ju ľúbiť nebude.

Občas im obom prišlo trochu clivo a vtedy si spolu niekam večer vyšli, do kina, na niekoľko pív, a potom sa pekne, príjemne pomilovali. Bola naporúdzi – mala za sebou dve manželstvá, počas štúdia na akadémii pracovala ako čašníčka v niekoľkých lokáloch. Keď po milovaní ležali vedľa seba, vravievala mu: „Si najlepši, Robert, bez konkurencie, za tebou široko-ďaleko nikto.“